

To by u ní jistě mohlo vyvolat i takové výbuchy žárlivosti, že by nakonec zbýval jen rozchod. Jenže tahle dívka je nesmírně přichylná a bezelstně hravá. Vlastní dcera by se v tomto věku již nedokázala k otci chovat tak důvěřivě a bezprostředně, spát s ním na jednom lůžku.

Takový poklad, říká si princ. Jak zvláštní dítě jsem si to pořídil...

Nos jako květ k utržení

*„Přisahám lásku,
na mou duši. Tvá ulétla,
co zbylo? Slza
nad vyschlou kapkou rosy.
Kvítku s večerní tváří...“*

Ano, léta přejdou, ale na tu dívku nikdy nezapomenu.

Poslala mi báseň s „večerním kvítkem“, a proto ji podle obvyklé předzívky onoho svlačcovitého kvítku nazývám Júgao, „Večerní tvář“.

Lze si vůbec představit jinou tak upřímnou, tak bezelstně přichylnou dívku? Jak jen se liší od mé namyšlené, žárlivé choti, paní Cesmíny Aoi, která na mne čeká, chladná a odměřená, v domě ministra po levici!

Princovo srdce tone v zoufalství, svírá se steskem a zároveň pozvedá k nebi na perutích naděje a touhy.

Jaký zázrak, že jsem se nenechal odradit! Že jsem neztratil víru, že najdu dívku, která vůbec nemusí být z vyhlášeného rodu, ale bude vlídná a poddajná. Družku, před níž nebudu muset nic skrývat, protože její dětské kouzlo, jako třeba kouzlo mladičké Fialky Murasaki, naopak samo volá po ochranné ruce.

Každou zvěst, z níž by byla mohla svitnout sebemenší špetka naděje, podrobil pečlivému zkoumání, sledování a ověřování. Každá dáma, jež mu poskytla záblesk takové naděje, si mohla být jista, že dostane aspoň jednu řádku, jež udeří na strunu jejich citů.

Nebudu opakovaně zdůrazňovat, že není snadné najít dámu, která by

princovým vyznáním pohrdla. Vždyť dámám chladným a sebejistým, jež by si rády postavily trůn z vlastní důstojnosti, se láska předem obloukem vyhne.

Jen zkus být sebejistá, hrdě povznesená nad jádro té choulostivé věci, o níž vždy jde – a neúspěch je zaručen. Až jednou pochopíš, jak to ve světě chodí, začneš bycha honit a ještě ráda se smíříš s nabídkou posledního muže pod sluncem. Ovšem ten pak nabídku možná vezme zpět. Ano, i to se stává.

Jindy si zase princ připomene trapnou historku s pláštíkem Cikádky Ucusemi. Jak obratně se mi ta žena vysmekla, když mi zanechala jenom svůj závoj, říká si a jeho mysl ovládne hněv. A pak se mu před očima zjeví Cikádčina nevlastní dcera, Nokiba no ogi, ona dívka z básně o keříku na zápraží, k níž se princ přiblížil v domě guvernéra provincie Kii. Však přijde chvíle, kdy ji překvapí znovu. Musí ji vidět – vlastně ji má stále před očima. Neupravenou a rozcuchanou, ve svitu narychlo zažehnutých pochodní.

Mám už to v povaze: na žádnou ženu nezapomenu.

V císařském paláci slouží dáma, které říkají Taifu no Mjóbu, paní mistrová. Je to dcera jedné z Gendžiho chův, paní Saemon, jíž si princ cení téměř stejně jako chůvy Daini. Její otec pochází z císařské krve a působí jako náměstek představeného vojenského úřadu. Paní je mladá a nesmírně přitažlivá a princ ji stále častěji zve k sobě. Její matka, zmíněná paní Saemon, je nyní ženou guvernéra provincie Čikuzen, a protože manžel byl vyslán do provincie, žije Taifu u otce a dochází do císařské služby odtud.

Taifu no Mjóbu vychovala jako oko v hlavě dcerku, kterou na sklonku života zplodil císařský princ Hitači. Ale od otcovy smrti žije tato dívka v poměrech nesmírně skrovných a bez opory. Gendži se o tom při jakési příležitosti doslechl a je mu jí upřímně líto.

„Jakou má povahu a jak vypadá, nevím,“ vysvětluje Taifu. „Při večerních příležitostech jsem s ní mluvila, ale vždy jen přes zástěnu. Jejím jediným druhem je snad jen sedmistrunná harfa.“

Na to princ odpoví: „Ano, to je jeden ze tří přátel člověka podle Po Tü-iho veršů. Druhý v řadě, rýžové víno, se k dámě nehodí.“

Pak dodá: „Tu harfu si rád poslechnu. Její otec byl v každém ohledu velice vzdělaný pán, princeznina hra jistě není jen tak ledajaká.“

Taifu opáčí: „Myslíte, že její hra opravdu stojí za to, abyste si ji šel poslechnout? Vaše Výsost přece za ní nepojede, jen aby si poslechla, jak hraje!“

Ale princ projevuje nelíčený zájem:

„To vůbec není špatný nápad. Tajně se tam vypravím. Někdy, až nebude svítit měsíc. Musíš jít se mnou.“

Co jen to Jeho Výsost napadlo, povzdychne si Taifu. Ale ví, že je teprve jaro a v paláci se nekonají zvláštní obřady. Tu cestu připravit nebude tak těžké...

Otec, náměstek pana ministra, zůstává nyní v domě jiné ženy a sem se vrací jen zřídka. A Taifu? Ta se naopak u nové macechy necítí dobře a jezdí za otcem (zřejmě princezniným bratrem) jen občas.

Princ si k záletu vybere nejtemnější noc. Je totiž právě nov, konec měsíce.

„Škoda. Za vlhké noci nebude mít harfa dobrý zvuk,“ říká Taifu.

Ale princ toho nedbá a pobízí ji: „Jen jdi dovnitř a požádej tu dámu, aby mi zahrála aspoň jednu skladbičku. Nemohu se přece vrátit s nepořízenou.“

Taifu prince pouští dovnitř. Ten vstoupí do místnosti, neupravené pro setkání s muži a zbavené závěsů i paravánů, a náhle pocítí hluboký stud nad vlastní neodbytností. Nicméně rázně vejde rovnou do ložnice, jejíž okenice jsou stále ještě otevřené, jako by tu žádný host nebyl. Princezna stojí bez zábran u okna a vyhlíží ven. Tam právě překrásně kvetou slivoně a pokoj naplňuje jejich libá vůně.

Skvělá příležitost, říká si Taifu, a nahlas pokračuje:

„Byli jsme opojeni krásou dnešního večera. Jeho Výsost zatoužila po tom, že si poslechne, jak překrásně v takových chvílích hraje. Nikdy jsem u vás nepobyla, musím také jezdit za otcem.“

Nato princezna odpovídá: „Znám lidi, kteří říkají, že poznají člověka podle hudby. Ale nikdy bych nevěřila, že si mne přijde poslechnout někdo od císařského dvora...“ Princezna dává přinést harfu a Taifu pojednou cítí, jak se jí sevřelo srdce. Co jejím hrání řekne princ?

Slečna lehce udeří do strun. Naštěstí mají docela pěkný zvuk, člověk ani nemusí být dvakrát obratný: harfa je zvláštní nástroj, který má svou přirozenou barvu tónu a nikdy nezní špatně.

Ale jak je tohle šlechtické hnízdo zpustlé! Kdo by uvěřil, že právě zde byla se staromódní přísností vychována dcera tak vznešeného pána? Princezna je velmi skleslá. Jak neskonale lituje všeho, co prožila!

Právě na takovém místě se vždycky odehrávaly staré dojemné příběhy o opuštěných princeznách, pomyslí si princ a chce k dívce promluvit. Ale vidí, že by se jí mohl dotknout, a váhá.

Taifu je moudrá žena a ví, že prince nesmí nechat poslouchat příliš dlouho.

„Mají vám přijet hosté. Nesmíme se dotknout vaší pověsti a vyvolat dojem, že se na jejich návštěvu nepřipravujete. Tak tedy zase někdy jindy... Mohu zavřít okenice, když vám teď přijdou hosté?“ Taifu již ani nevybízí k další hře a přistupuje k princovi, aby jej doprovázela.

„Jak vidím, koncert skončil dřív, než začal. Škoda, takhle jsem z toho nic neměl.“ Princ je zvědav, jak dívka vypadá. „Když už jsem tu, chtěl bych vás slyšet zblízka,“ začíná.

Jen to ne, děsí se Taifu. „Nevím nevím. Slečna je příliš ostýchavá. Mějte s ní soucit, což nevidíte, jak je rozrušena?“

Ano, má pravdu. Nesluší se, aby lidé tak vysokého stavu spolu hned beze všeho rozmlouvali, říká si princ a je mu dívky pro její urozený původ upřímně líto. „Co se dá dělat, musíš jí mé city aspoň naznačit,“ oslovuje Taifu a pak se nenápadně chystá k odchodu. Zřejmě má ještě něco sjednáno.

„Někdy je až překvapující, jak se Veličenstvo trápí, že Jeho Výsost bere lásku příliš vážně. Ale kdyby tak viděl tuhle vaši neupravenost. Jak si Vaše Výsost dává záležet na tom, aby vás nikdo nepoznal, když cestujete na zapřenou!“

Princ se obrátí a rozesměje se: „Říkáte to, jako kdybyste sama byla vzorem ctnosti. Jestliže mne někdo považuje za přelétavého, co si asi pomyslí o chování jisté dámy, která se pohybuje v mé těsné blízkosti?“

Princova slova dámu přiměla k upřímnému zamyšlení nad tím, nechová-li se někdy příliš vyzývavě. Zastyděla se a zmlkla.

Princ slyší, jak slečna vstupuje do ložnice, a tak se vydá na zpáteční cestu. Nenápadně se pouští směrem k hlavní stavbě, podél řídky pleteného plotu z mlází, který se v těchto místech ostře stáčí. Z plotu zůstaly už jenom zbytky.

Za rohem někdo stojí: kdo je to? Nepochybně někdo, kdo se dobře vyzná v cestách lásky. Princ se přimkne k plotu a vyhlíží.

Je to druhý generál Tó no čúdžó, který dnes v odpoledních hodinách vyrazil z císařského paláce spolu s princem, ale nedojel s ním až k panu ministroví a nebyl s ním ani později, v princově sídle na Druhé ulici. Kam jen se to poděl? říká si stále princ.

Generál jistě měl, jako vždy, kam a za kým jít. Ale zvědavost mu nedá, aby se po rozchodu nepustil po princově stopě. Přijel sem na podřadném koni a ve všedním vyjížďkovém šatu, jako kdyby dnes odpoledne neopouštěl palác v princově společnosti. Právě proto, že se princ v těchto místech nevyzná, je si generál téměř jist, že se mu podaří svou přítomnost utajit. Naslouchá tedy tónům harfy a čeká, až princ vyjde z domu.

Princ druhého generála Tó no čúdžóa nepozná, a proto se plíží po špičkách kolem. Ale generál k němu náhle přistoupí a osloví ho: „Snažil jste se mne setřást, tak jsem se rozhodl, že se za vámi pustím na vlastní pěst.“

*Vyšli jsme spolu
ze sídla Nebeského vládce,
srpečku luny!
Prozrad mi, kam míříš dál,
pořád jsi někde jinde...“*

Výčitky druhého generála prince zlobí. Je ale také poněkud pobaven, když vidí, že jej sledoval vlastně on.

„To bych od tebe nečekal,“ pustí se do něho.

*„Měsíc na nebi
obšťastňuje svou září
domy všech žen.
Obvykle se jej neptáme,
kde dneska bude spát.“*

„Měsíc má ovšem svou vlastní horu Zapadání, horu Irusa, za kterou zajde a tam prý pak přenocuje, ale která to je doopravdy, nikomu neřekne. Vám také tolik vadí, když vás při vašich záletech nespustím z očí a chci vědět, kde přenocujete?“ táže se druhý generál a pokračuje: „Což nevíte, že ke galantním pochůzkám na vhodné úrovni je nezbytný dobrý průvodce? Tak proč mne stále opomíjíte? Přece nemůžete mou maličkost jen tak beze všeho přejít. A navíc, nedbalý převlek jen přitahuje nepřijemnosti a nevkus.“

Generálovy výčitky neberou konce...“

Prince zlobí, že je vždycky tak snadno odhalen, ale v duchu má radost, že alespoň v jedné věci má nad druhým generálem vrch. Ví totiž velmi přesně, co teď dělá jeho drahá Fialka. O tu se bát nemusí.

Prince ovšem také nesmírně těší setkávání se všemi ženami, jimž přísahal lásku, jenže tentokrát se mu nikam nechce. Sedí v jednom voze s generálem a míří do ministrova domu. A zatímco si s ním měsíc hraje na schovávanou, snaží se jej přivábit tónem flétny.

Princ nemá žádné předjezdce, kteří by ohlašovali jeho hodnost a stav. Tíse vklouzne dovnitř a teprve na chodbě se převléká do dvorního roucha. Tváří se jakoby nic – jako by teprve právě teď dorazil – a hlasitě vyhrává. Tentokrát mu tchán ministr pozorně naslouchá a pak si připraví vlastní nástroj, korejskou flétničku pro lehčí melodii. Je opravdu zkušený a hraje velmi pěkně. Ihned k sobě povolává také ostatní hráče na strunné nástroje a stará se, aby zvlášť osvědčení hudebníci hráli spolu s ním přímo za závěsy v komnatě Jeho Veličenstva.

Paní Nakacukasa, která slouží paní Cesmíně, hraje usilovně na harfu a vůbec si nevšímá druhého generála, který se marně uchází o její přízeň. Zato sleduje sebemenší projev princovy náklonnosti a naprosto se jí nedaří zakrýt vzrušením. Její zamilovanost už všichni prohlédli

a princova tchyně je vážně znepokojena. Sedí tu, skleslá a znechucená, a bezmocně se opírá o boční opěradlo. Nejraději by se stáhla někam do koutka, aby se na to nemusela dívat; trýznivým obavám však stejně neujde...

Mysl prince, Taifu i druhého generála je ještě prosycena tóny japonské harfy, kterou slyšeli před chvílí, a podivným kouzlem princeznina sešlého obydlí. Druhý generál má starost, zda ona milá a půvabná dívka není příliš nešťastná, příliš smutná, když musí celá léta žít na takovém místě. Jistě ji vyděsí mé romantické pokusy, o nichž se již vypravují celé pověsti. Navíc generál vidí, s jakým zaujetím do onoho domu dochází princ. Zřejmě nejde o jen tak ledajaký vztah, říká si a pohlíží na vývoj událostí se žárlivostí a neklidem.

Dívce pak přicházejí dopisy jak od prince, tak od generála. Ani jeden, ani druhý se však nedočkájí odpovědi. Generál je stále rozhořčenější, stále rozrušenější, nejraději by se rozplakal. Ale žena, která bydlí v takovém šlechtickém sídle a má takový umělecký cit, že dovede vyjádřit básní své okouzlení nad každým keříkem, bylinkou i obláčkem na nebi, žena, jejíž vznešené záliby jsou často na první pohled zřejmé, je spíše hodna soucitu...

Proč se taková dáma musí chovat tak skromně, tak vážně a uměřeně? Odříkavý způsob života nemůže být ve skutečnosti ani příjemný, ani zdravý.

Druhý generál nemá jak známo před princem žádná tajemství, a tak si stěžuje: „Viděl jste od té ženy v poslední době nějakou odpověď? Já jsem se jí pokusil sdělit otevřeně, co k ní cítím, a ji to asi urazilo. Od té doby se mi neozvala.“

To jsem si mohl myslet, tak přece jste se o ni ucházel, pomyslí si princ s úsměvem a opatrně odpovídá: „To víte. Kdo po odpovědi dostatečně netouží, asi se jí nedočká.“

Tak je to tedy! Někomu píše a někomu ne, říká si generál a žárlí ještě víc než prve.

Princ o dívku od počátku nejeví valný zájem: zejména proto, že je k němu lhostejná. Ale protože tenhle generál se o ni dál tak okatě uchá-

zí, ví také, že nesmí dát najevo, že dostal košem, a ustaraně se obrací o radu k Taifu:

„Opravdu mne bolí, že se ke mně chová tak nevšímavě. Jistě mne podezříváte, že jsem nestálý a že se ženu jen za svými zálibami. Nepoznal jsem jedinou ženu, na niž by bylo spolehnouti. Jsem stále jen zrazován a z toho pak pramení mé vlastní nedostatky a chyby. Nemám rodiče ani sourozence, kteří by mi radili nebo mne kárali, a právě takovou ženu potřebuji, aby se o mne trochu postarala. Lehkomyšlné a rozpolcené ženy mne naopak v mých nedostatecích nakonec ještě podpoří.“

„Pokud hledáte lásku, od níž byste si něco takového mohl slíbovat, pak vás asi zklamu. Stačí, abyste se třeba jenom pokusil najít ženu ohleduplnou a skromnou, a hned uvidíte, že to není jednoduché.“

„Žena v každém ohledu zběhlá, dokonale vzdělaná a dostatečně důvtipná se tak snadno nenajde,“ podotkne princ. „Na druhé straně ženu dětinsky prostou a povolnou už také raději nechci,“ dodává a připomene si dívku z básně o Večerním svlačci Júgao.

Dostavuje se nový záchvat čtvrtodenní zimnice. Princ drásá srdce skrytá bolest a nedopřává mu odpočinku.

Pomine jaro a přejde léto. Nadchází podzim. Princ si, tiše zasněn, připomíná tlukot paliček na měkčení hedvábí a údery čínské hmoždíře, které mu dosud znějí v uších.

Nesmírně se mu stýská. Nesčetněkrát psal do paláce prince z Hitači, ale žádnou odpověď nedostal. Zlobí ho, že ho dívka nechává v nejistotě, že mu není po vůli jako ostatní ženy. Ale je pevně odhodlán, že neustoupí, a tuto svou vůli vnucuje i komorné.

„Jak si to mám vyložit? Ještě jsem něco takového nezažil,“ dodává pak a tváří se velice rozmrzele, až je ho komorné líto.

„S princeznou vůbec není řeč. Jako by byla z jiného světa... Je tak uzavřená do sebe. Zdá se, že vůbec nejeví nejmenší zájem o to, o čem hovořím,“ dodává. „To je tím, že je tak nesmělá a ostýchavá. Snad proto, že je příliš mladá a nezkušená, nebo prostě proto, že byla stále pod kuratelou rodičů. Ale když vidím, jak klidně a rozvážně si počíná, nedokážu to po-

chopit. Stále myslím jen na ni a žiji v naději, zda přece jen můj cit nepochopí, zda mi nakonec neodpoví. Nechystám se na ni s nějakými dotěrnostmi. Zůstanu prostě pokorně stát na ochozu jejího domu. Její odmítání je však naprosto nepochopitelné.

Nějak si to už zaříd', aby ses k ní dostala. Já už si dám pozor, abych se jí nějak nedotkl," dodává ještě neodbytně.

Princ se, jak už je jeho zvykem, vyptává jakoby všeobecně na různé ženy, ale přitom mu jde hlavně o to, najít tu, která by ho zaujala. Pak tedy postačí, aby za pozdních večerů Taifu při nahodilém klábosení pronesla o nějaké ženě pár slov, a jeho zájem se hned vážně rozhoří. Princ vždy pozorně naslouchal vyprávění o ženách, jež poutají jeho pozornost, i když se tváří, jako by ho nezajímaly. A nyní se tedy mermomocí dožaduje zprostředkování...

Taifu si neví rady. Princezně není dána ani dovednost laškovat a svádět, ani schopnost podmanit si muže přirozenou elegancí, znalostmi a uměleckým výkonem. Taifu soudí, že její velkomyslná pomoc by nakonec mohla mít výsledky pražalostné a pro princeznu jen zraňující. Ale když se tedy princ tak důrazně dožaduje setkání, nevyhovět mu by jistě působilo nepřijím, až zlomyslným dojmem.

Dokonce i v době, kdy zde žil dívčin otec, zabloudila noha dvořana do onoho zašlého domu jen zřídka. A nyní? Po návštěvnicích není ani stopy a zahrada zarůstá travinami a býlím...

Kdekteřá komorná již slyšela o nepřiměřené ostýchavosti své paní a udiveně ji pobízí: „To na ten dopis nikdy neodpovíte?“ Ale paní zůstává nadále uzavřena ve svém vnitřním světě a neodpovídá.

Taifu tedy řekne: „Když už Jeho Výsost vidí, že mu paní nedává naději a hovoří s ním jenom přes závěs, proč tedy s celou záležitostí neskončuje? Ale možná je zde nějaký vztah z minulých životů a ti dva se přece jenom nakonec sejdou. Tak proč bych se do toho měla plést?“ uzavírá nakonec se svou obvyklou hravou ledabylostí a ani vlastnímu otci nic neprozradí.

Minul dvacátý den osmého měsíce, připozdívá se a dívka marně čeká, kdy se jí opět zjeví kýžená tvář lunny. Jen hvězdy na nebi se tiše třpytí a v korunách piní skučí meluzína. Dívčinu mysl zaměstnává

vzpomínka na dávno zašlé dny, kdy ještě žil starý císař, a po tváři se jí řinou slzy.

A zatím princ – snad proto, že Taifu všechno tak nastrojila – proniká, jako obvykle nikým nepozorován, dovnitř. Měsíc pomalu vychází nad okrajem hor. Náhle ozáří plot a okolní zahradu, která působí velmi neutěšeně. Princ pohlédne tím směrem a princezna, pobízena Taifu, se lehce dotkne citery! Tedy vsutku, nehraje špatně. Kéž by tak byla trochu přívětivější, trochu méně starosvětská, říká si ustaraně Taifu. A protože se nikdo nedívá, princ vstoupí dovnitř a povolá Taifu k sobě. Ta se tváří velmi udiveně. Jako by snad před chvílí ani netušila, že je princ nablízku.

„Je to opravdu škoda. Však víte, že Jeho Výsost sem prý přišla kvůli vám. Stále se zlobí, že nemá odpověď, a říká, že vám své vyznání sdělí přímo. Co mu mám odpovědět? Přece jen to není obyčejný návštěvník a je mi líto, že by měl odejít s nepořízeňou. Promluvte s ním přece, třeba jen skrz bambusovou mřížku,“ dodává pak paní.

Princezna se zřejmě opravdu stydí:

„Nevím, jak bych pána měla pozdravit,“ říká a uchyluje se až do nejzazšího pokoje. Je zřejmé, že si v takových situacích vůbec neví rady. Taifu se dá do smíchu a dívku poučuje:

„Škoda, že jste tak dětinská. Je nepochybně svým způsobem správné, když je dívka vysokého postavení nevinná a nezkušená, pokud žije pod dohledem rodičů. Ale nyní, když žijete sama a bez cizí opory, musíte se už jednou naučit, jak jednat s lidmi.“

A protože dívčina zamklá povaha na druhé straně prostě nedovoluje, aby prince rázně odmítla, říká:

„Pokud nemusím odpovídat a stačí, abych jen naslouchala, souhlasím. Ale dobře zavřete okenní mřížku mezi námi.“

„Chodit Jeho Výsosti naproti až ke korálkům závěsu by samozřejmě nebylo vhodné,“ ujišťuje dívku obratně Taifu. S obvyklou důkladností zajistí zástrčkou posuvnou stěnu před vstupem do obou pokojů při ochozu po východní straně. Rozloží zde měkké sedací rohože.

Princezna je skleslá a bezradná, ale protože si v takových situacích neví s muži rady, usoudí, že Taifu ví, co říká, a uposlechne její rady.

Do dívčina pokoje vstoupí stará žena, která zřejmě plní úkoly bývalé chůvy, a uléhá zde. Je hodina, kdy na všechny padá dřímota.

Několik mladých dam se hlásí, že by rády poznaly prince zblízka, velice se stydí a chvějí se vzrušením. Taifu princezně pomáhá s převlékáním. Zvolila pro ni jakýs takýs oděv, o němž soudí, že je pro tento účel únosný, a poučuje dívku o dobrých mravech. Ta je naprosto bezradná.

Princ se snaží, aby nádhera a vkus, jimiž se honosí, vzbudily v okolí co nejmenší pozornost, ale jeho přitažlivost, půvab ani důstojnost se jen tak zakrýt nedají. „Kéž by ho tak viděla nějaká žena, která má skutečně smysl pro krásu. Co vůbec Jeho Výsost pohledává na tak podivném místě? Není ho škoda?“ lituje jej Taifu. Ale zároveň se utěšuje: hlavně že se princezna chová docela nestrojeně. Takhle toho snad moc nezkaží...

Přesto se Taifu necítí dobře. Princ jí vždycky vyčítá, že se plete do věci, kterým nerozumí, a sjednává kdeco, a ona je z toho velmi nešťastná. Obává se, aby tento plán, kterým se snaží vyvarovat princova hněvu, nezpůsobil nepříjemnosti princezně.

Princ uvažuje o princeznině povaze a uvědomuje si, že tato dívka je daleko přirozenější a svědomitější než dnešní povrchní děvčata, která se honí za kdejakým módním výstřelkem. Dámy princeznu povzbuzují a pobízejí, až se konečně osmělí do místnosti, kde má dojít k setkání. Princezna se chová uhlazeně a tiše, vznáší se kolem ní jemná vůně z vonného váčku, je docela uvolněná, zdá se, že princovo očekávání opravdu nezklame.

Obratnými slovy se jí vyznává ze své lásky. Ale jak by mi nyní odpověděla, když mi ani na dopis nikdy neodepsala. Hluboce si povzdychne:

*„Kolikrát jste mne
mlčením ohromila!
Jedinou nadějí
bylo, že neříkáte,
abych já mlčel také.“*

Nechcete-li mne, řekněte to jasně. Je nepříjemné, když se chováte jako šerpa, na které se nepozná, na kterou stranu patří.“

Jistá mladší komorná jménem Džidžú, neobyčejně pohotová dcera chůvy dotyčné dámy, se na to už nemůže dívat, přiskočí blíž a jménem své paní namítá:

*„Uchopit zvonec
a říci Sbohem, pane,
dobře neumím.
Že musím odpovědět?
Ale to právě nechci.“*

Služebná ta slova recituje tichým, nedůrazným hlasem. Snaží se vyvolat dojem, jako by princezna recitovala sama. Na svoje postavení si dost troufá, říká si princ, a zároveň si uvědomuje, že na takovou zvláštní báseň nebude naopak sám mít vhodnou odpověď.

*„Tiché vyznání
platí prý víc než slova.
To dobře vím.
Proč mne vaše mlčení
přivádí do rozpaků?“*

Nic případného jej nenapadá. Snaží se žertovat i zapůsobit na dívku vážně, ale ať řekne, co řekne, ji nic nedojímá. To její naprosté mlčení bez odpovědi je opravdu nezvyklé.

Princ se pohoršuje, že dívka má možná milého někde jinde, rozrazí dveře a vpadne dovnitř. Taifu žasne: Co je to? Tak nevhodné chování, princ nedodržel slib. Je jí princezny líto. Uchýlí se raději do své komnaty a tváří se, jako by se nic nestalo.

Mladé dámy, o nichž už byla řeč, jsou situací, v níž se jejich paní octla, překvapeny, ale ani paní nenapomínají, jen se – jak samozřejmě zjištění – obávají, že paní není na něco takového vůbec připravena. Princezna sama je bez sebe ostychem a strachem. Princ si říká: „Z toho je třeba se radovat. Je to zřejmě poprvé. Rodiče ji vychovali tak úzkostlivě, že dosud nepoznala muže.“

Pohlíží na ni tedy zpočátku velkomyslně a tolerantně, ale postupně ji přestává chápat a začne ji až litovat. Čím mne ta žena vůbec přitahovala? pomyslí si nakonec princ a ještě za tmy se vrací domů.

Taifu je zvědava, jak schůzka probíhá. Leží, ale má oči navrch hlavy a nastrožené uši. Je si však vědoma, že nesmí dát najevo, že o něčem ví, a tak ani nepřikáže služebným, aby hosta doprovodili. Také princ palác tiše opouští sám.

Gendži se vrátí do paláce na Druhé ulici a ulehne. Je mu jasné, že se mu věci nedaří, jak by si přál, a je mu také líto princezny, jejíž společenský stav i povaha by zasluhovaly větší úcty. Zatímco vzrušeně přemítá o nejrůznějších možnostech, přichází druhý generál.

„Jistě jste se dobře vyspal a určitě víte sám nejlépe, proč se tak výborně cítíte,“ říká.

„Ovšem, bylo to velmi pohodlné. Spal jsem totiž sám,“ opáčí princ a dodá: „Máte vzkaz z císařského paláce?“

„Ano. Dověděl jsem se to, sotva jsem tam dojel. Císař se chystá do excísařova paláce Červeného vrabce, a včera večer tedy byli vybráni hudebníci a tanečníci pro dnešní den. Vypravil jsem se do otcovy minister-ské rezidence, abych mu to sdělil. Musím se pak ihned vrátit zpět k císaři,“ říká a působí velmi uspěchaným dojmem.

„Najezte se se mnou,“ pobízí jej Gendži a dává přinést kaši a rýžové zákusky. Nabízí také hostovi, pak povolá hned dva vozy a sám nasedá do jednoho z nich. Generál několikrát Gendžimu vytkne, že je tak ospalý, a nakonec ho pokárá, že před ním ze svých záletů pořád něco skrývá.

Dnes se rozhoduje mnoho důležitých věcí, a tak princ zůstane až do večera u dvora. Konečně si uvědomí, že dámě bude líto, když od něho nedostane ranní dopis po návratu, a posílá jej tedy – ale až ve večerních hodinách. Dnes se mu pěšky nikam nechce, protože se notně rozpršelo. Také se necítí dobře a přespát jinde pod záminkou deště by mu bylo proti srsti.

V dívčině domě zatím čekají: míjí hodina za hodinou a Taifu se svírá srdce soucitem. Ale princezna sama se stydí především za to, jak neobratně si sama včera počínala, a naopak to, že obvyklý ranní dopis přišel až večer, ji ani neznepokojí.

*„Včerejší mlhy!
Což se ani dnes
konečně nerozptýlí?
Proč je mi stále teskněji?
Pláču s večerním nebem.*

Kdy se ty mraky konečně protrhnou? Nemohu se dočkat,“ přemáhá se princ. Dámy vidí, že nepřijde, ale přece jen princeznu pobízejí k odpovědi, jenže ta se nezmůže ani na to, aby vtěsnila pár slov do veršů, až jí nakonec zase poradí komorná:

*„Vzpomeň na ves,
kde teď vzhlížejí k nebi,
a vyjdeš, luno?
Nebo tě nespátříme?
Buď aspoň v duchu s námi!“*

Dámy svou paní tak dlouho povzbuzovaly, až konečně sáhla po letitém, vybledlém papíru, který byl kdysi fialové barvy... Báseň je napsána opravdu hezky, s pečlivě zarovnanými řádky, ale rukopis je skutečně poněkud starobylý.

Princ se na ten text smutně dívá a pak jej odsune stranou. „Co si vlastně princezna o mém jednání pomyslí?“ vyčítá si. „Tomuhle se říká pozdě bycha honit. Ale co mohu dělat? Ať je ta žena jaká chce, jestliže jsem se jí jednou ujal, nemusí se ničeho bát. Nenechám ji bez opory.“ Jenže v princeznině domě nemají o Gendžiho zásadách ani tušení, a tak upřímně nařikají nad tím, co se stalo.

Když se večer ministr po levici vrací z císařského paláce, Gendži jej doprovází do jeho sídla.

Mladí princové a princezny se těší na císařskou návštěvu, všichni si o ní vypravují a každý si připravuje vlastní taneční vystoupení. Tak míjí čas v přípravách. Cvičení na nejrůznější hudební nástroje až trhá uši. Všichni se pokoušejí o kousky, jaké při obyčejném hudebním vystoupení neslyšíme. Varhánky *hičiriki* a dlouhé flétny *šakuhači* zaplavují svým hlu-

kem okolí, bubínky padají na zem a leckterý se zakutálí až pod zábradlí ochozů.

Je však vidět, že princ nyní opravdu nemá čas. Sotva najde chvílku zajít za těmi, na kterých mu obzvlášť záleží, ale u princezny se už vůbec neukáže.

Tak skončil podzim. Den míjí za dnem a princezniny naděje se pomalu rozplývají.

Konečně nadchází dlouho očekávaná návštěva Jeho Veličenstva v ex-císařově paláci Červeného vrabce Suzaku-in a začínají přípravy hudebních slavností. U císařského dvora se objeví Taifu. Princ se jí táže, proč přišla, a je překvapen její zasmušilostí. Taifu vypravuje o princeznině stavu a se slzami na krajíčku dodává: „Slečna působí tak duchem nepřítomná, že jí je člověku líto.“

Taifu si jistě zprvu myslela, že se to dá vysvětlit tím, že princezna je příliš neprůbojná, uzavřená ve svém duchovním světě. „To já jsem ten její vnitřní svět zničil,“ vyčítá si princ. Mrzí ho také, že dívka mu nyní jistě zazlívá sobectví a nedostatek taktu. Je tak tichá a uzavřená do sebe, že ho již při pouhém pomyšlení na to jímá soucit.

„Zřejmě ji nezajímám. Jaká škoda,“ říká si princ a vzdychá. „Musím najít cestu, jak zasáhnout srdce té ženy. Ona nezná soucit!“ podotýká a tvář se mu rozzáří úsměvem.

Tak mladý a tak hezký, myslí si Taifu a nakonec se rozesměje také. „Co se dá dělat,“ říká si, „Jeho Výsost je ve věku, kdy muži nemyslí na to, co cítí žena, a dělají si, co se jim zlíbí...“

Princ tráví přípravy na císařskou pouť v nesmírném spěchu, ale čas od času zavítá také do princeznina domu...

Později vyhledá příbuzné paní Vistárie. Od té doby, co se do ní zamiloval, si stále hledí jen jí a jen zřídka zavítá také do domu paní na Šesté ulici. Na soucitnou lásku k ženě, která žije v onom zpustlém příbytku, samozřejmě rovněž nezapomněl, ale pátrat po příčinách tak nepřiměřené ostýchavosti se mu opravdu dvakrát nechce.

Zatím dny a měsíce míjejí a princ si náhle řekne:

„Možná ji vidím lepší, než doopravdy je. Těžko se může člověk o ně-

čem přesvědčit ve tmě, když neví, na co vlastně sáhl. Chtěl bych tu ženu poznat blíže,“ ale přece jen se k tomu hned neodhodlá.

Až se konečně jednoho večera, když všichni poklidně sedí a odpočívají, princ do domu vkrade a nahlíží mezi lafkami okenní mřížky. Ovšem tu, kterou hledá, zahlédnout nemůže.

Zástěna je stará a roztřepeaná, ale stojí stále tam, kde bývala kdysi. Dosud ji nikdo nepostrčil jinam. Kvůli té zástěně není dobře vidět dovnitř, ale je zřejmé, že tam sedí několik žen. Stolek, na němž je rozloženo nádobí ze zeleného porcelánu, působí neforemným dojmem, a také jídlo na něm rozložené vypadá velmi chudě. Ženy sedí obráceny na opačnou stranu a jedí.

Zdá se, že jim je dost zima, alespoň těm, které sedí v koutě... Bělostný oděv, jež mají na sobě, je urousaný. Umouněná zástěrka kolem pasu působí nevzhledně a staromódně. Jenom hřebínky mají ve vlasech, jak se sluší na dvorskou šlechtu.

Na takovém místě, v těsném sousedství školy císařského dvorského tance a klenotnice s posvátným zrcadlem, princ ještě takové zjevy neviděl. Nikdy by ho nenapadlo, že dívka má takovéhle služebnictvo.

„To je hrůza,“ prohlásí kterási dvorní dáma a rozpláče se. „Takový studený rok, asi jsem už na světě příliš dlouho!“

„Když ještě žil starý pán, pořád jsem si stěžovala. Já hloupá, kdybych byla věděla, jakou bídu a nepořádek budu muset snášet!“ nařiká další dáma a třese se zimou.

Tohle nemusím poslouchat, říká si princ a nepozorovaně se znovu vzdálí. Pak zaklepe na mřížku, jako kdyby právě přišel.

„To jsou k nám hosté,“ říkají dívky. Přinášejí světlo, zvednou mřížku a vpustí hosta dovnitř.

Komorná je mladá žena, která často navštěvuje panenskou kněžku z císařského rodu, vykonávající bohoslužby ve svatyni Kamo. Dříve do těchto míst chodívala velmi často, v poslední době se tu však objevuje méně. Ten ledový sníh, na který si před chvílí jedna z dam tolik stěžovala, se dnes spustil ještě hustěji než prve. Také nebe vyhlíží nevlidně. Vichr fouká silněji než obvykle a světlo skoro zhaslo. Nikdo se je nesnaží znovu rozžehnout.

Princ vzpomíná na útok strašidla v odlehlé stavbě jistého kláštera a říká si, že tato stavba je ještě zpustlejší. Naštěstí se uklidní tím, že v této místnůstce se tísni více lidí. Je zde dost živo. Přesto se princ necítí dobře a dlouho se převaluje na lůžku.

Jak nevydařená noc, když člověk nemůže spát. Ovšem i na tomhle zážitku by bylo cosi nového a zvláštního, cosi přitažlivého, zajímavého a vzrušujícího. Jen kdyby ona dáma nebyla tak uzavřená, tak nepoddajná... Tak dokonale bez půvabu!

Protože pomalu začíná svítat, princ pozvedá mřížku a obhlíží sníh na stromcích v zahradce. Jako by sem lidská noha nikdy nevkročila. Všude, kam dohlédne, je stavení zanedbané a polorozpadlé. Všude smutno a prázdnost.

Princi je dívky příliš lito na to, aby ji nechal jen tak a odešel. Snaží se ji vylákat ven z jejího pokoje.

„Pojďte se podívat na to nádherné nebe. Přece nemůžete být pořád tak chladná,“ říká vyčítavě. Ještě je skoro tma, ale v předjitřním sněhovém přísvitu vypadá princ neobyčejně mladě a vznešeně. Vysoce postavené dámy jsou jím oslněny a plísňí princezničku, že se před ním skrývá.

„Tak přece pojdte ven. Takhle se chovat nemůžete. Za upřímnou odpověď se nemusíte stydět,“ říkají s pobízivým úsměvem. Žena je hrozně nesmělá, ale nakonec jí nezbude, než aby se přemohla a vyšla ven. Princ dělá, že si jí nevšimá, ale přitom po ní po očku stále pošilhává.

Kdoví... Až ji uvidím zblízka, bude možná lepší, než jsem si myslel, těší se v duchu.

Ta naděje je planá. Ukáže se, že dívka je nesmírně vysoké postavy a má mírně kulatá záda.

Tedy jsem se nemýlil, říká si princ a je zklamán. Připomíná si jiný podivný zážitek před několika dny a je mu velmi těžko. A pak, co na této dívce upoutá tvou pozornost nejvíce, je nos. Od něho zrak neodvrátíš, kdyby ses sebevíce snažil. Vypadá jako chobot onoho obrovského cizokrajného zvířete, na němž sedí bódhisattva Fugen.

Ten nos je nesmírně dlouhý a nejhorší je, že je zakončen červenou bambulkou, která je volně zavěšena. Zrovna jako červený kvítek na konci chobotu bódhisattvova bílého slona. Při pohledu na tu bambulku se ti opravdu dělá nanic.

Slečna má tvář bílou jako sníh a široké, ploché čelo. Stačí zahlédnout spodní část tváře, abychom se přesvědčili, že ten cudně zakrývaný obličej musí být nesmírně protáhlý a dlouhý. Je hubená a kostnatá a má špičatá ramena, která prosvítají skrz oděv. I když se člověk domnívá, že si už všechny tyto pozoruhodnosti dokonale prohlédl, oči se bezděky znovu a znovu vrací právě k oněm místům na nose. Vždyť něco takového se hned tak nevidí.

Tvarem hlavy a délkou vlasů si přitom dáma ani v nejmenším nezadá se ženami, jež platí za milé a obdařené nescetnými půvaby. A vlasy té ženě spadají až na lem spodního roucha a přesahují jej o více než půl lokte.

Ale vypravovat navíc ještě dlouze o tom, co má hrdinka na sobě, by znamenalo vystavit se oprávněné kritice pohoršených čtenářů. A přece i v příbězích z dávných dob se hovoří nejprve o tom, co mají lidé na sobě. Mám-li tedy postupovat podobně, musím nejprve říci, že princezna na sobě měla nesmírně špinavý a vybledlý tmavofialový háv, jehož barva byla již k nepoznání, a přes něj pak koženou hazuku s černými puntíky, kterou prosycuje pronikavá vůně. Je to oděni velmi starobylé, a kdysi snad nádherné, ale po celá desetiletí již vyšlé z módy a pro dámu, zejména velmi mladou, až křiklavě nevhodné. Jenže je vidět, že bez tohoto oděvu by se dívka asi opravdu rozklepala zimou.

Když pak princ vidí, jak je bleďá, upřímně ji lituje. Neví, o čem s ní mluvit, a tak nakonec mlčí, jako ostatně ona sama. Ale zároveň také ví, že to tak zůstat nemůže, a snaží se ledy mlčení znovu a znovu prolomit.

Marně. Dáma je nesmírně stydlivá. Dokonce si po starodávnu zakrývá ústa rukávem jako nějaká venkovanka. Chová se tak upjatě, jako úředník pověřený vedením významného obřadu, který se obrňuje proti trémě tím, že se křečovitě opírá o boční opěradlo. Je strnulá opojením z vlastní důležitosti a nepřirozeně se usmívá.

Tady bude každá rada drahá! Princ lituje dívku i sebe sama, hledá příležitost k úniku. Pak si vymyslí malou lest: „Vidím, že nemáte nikoho, o koho byste se mohla opřít, a proto bych rád uvěřil, že k tomu, kdo o vás projevil zájem, budete vlídnější. Vaše odmítání je víc, než mohu snést.“

*Před jitřním sluncem
rampouchy na okapech tají.
Proč u vás mrzne?
Rybník vašeho srdce
pokrývá bezcitný led!“*

Dívka se chladně usklíbne a doprovodí prince ke dveřím. Ten odchází bez jediného slova.

Hlavní brána, kde zastavují vozy, je zpola zhroutená věkem, ale protože hosté většinou odjíždějí za svítání, dosud si toho nikdo nepovšiml. Dnes ráno se princ svírá srdce nad tím, jak opuštěně a sklíčeně ta brána působí. Vlídne jí halí jen závěje sněhu, spadaneho z větví borovic. Princ si tedy povzdychne:

„Tak to je ona brána zarostlá ostřicí, o které vypravují staré básně. Ano, opravdu může být zajímavé vydržovat si záměrně ženu, která žije na takovém místě, a která proto vypadá na první pohled k politování a jakoby již zcela beznadějně ztracená. Vroucně ji milovat a docházet sem za ní se slzami v očích. I na zakázanou lásku k jisté dámě by bylo možno tímto způsobem pozapomenout a trochu se rozptýlit,“ říká si ještě.

Ale hned zase prince napadá, že se ženou, se kterou by si přál být na takovém podivném a nepříhodném místě, nic nepořídí. A neubrání se ani myšlence, že nikdo jiný než on by se nedokázal vyrovnat s tím, že mu osud přihrál takovou zvláštní lásku. Nepochybně to všechno způsobil duch dívčina zesnulého otce, který dceru provází na každém kroku.

Citrusovník je obtěžkán sněhem. Princ káže členům své družiny, aby jeho větve očistili. Strom, jako by se mu to nelíbilo, se však náhle napřimuje sám a shazuje ze svého vršku sních. Přitom dokonale připomíná onen slavný vršek Borového vrchu Macujamy.

Jistě, nic na tom není. A přece bych tu chtěl mít někoho, kdo by se z té krásy radoval se mnou, uvažuje princ.

Brána, kterou vjíždějí povozy, je ještě uzavřena, a princ tedy přivolá klíčníka. Je to nesmírně starý muž... Spolu s ním přichází žena, v tom

věku se již nepozná, zda dcera nebo vnučka, v oděvu kdysi bílém, ale nyní značně zaprášeném a umouněném, a tvář má staženu chladem. V ruce drží trochu řeřavého uhlí, a to v jakési roztodivné nádobce, jako by obalené rukávem.

Stařec již nemá sílu vrata otevřít. Jaká ostuda, že to musí udělat žena, která mu tedy pomáhá a ze všech sil za vrata táhne.

Nakonec přiskočí Gendžiho pobočník a bránu otevře:

*„Když spatřím sních
na staré bílé hlavě,
srdce se sevře.
Rukáv prosáklý slzami
mi obepíná paži.“*

„Mladým je hej, to stáří svírá a studí: dědkům fouká do nosu,“ po-
brukuje si princ podivný starý popěvek, a nad slovy „fouká do nosu“
se sám neubrání záchvatu smíchu. Pojednou má opět před očima
princeznu špičatý nos. Být tu teď druhý generál, k čemu by ten nos
asi přirovnal?

Ale on pořád jen chodí sem a tam a ptá se po mně. A určitě si mne
najde i tady, bojí se princ. Kdyby má milá byla jako každá jiná, mohl bych
ji klidně dát košem. Však on by se o ni už někdo postaral. Ale v tomhle
případě to bude těžké. Musím na ni dohlédnout sám, nemohu ji nechat
na holičkách.

Jenže je mu to, upřímně řečeno, také trochu proti srsti, a tak místo
řádných schůzek posílá slečně jen dary a vzkazy. Nejen tedy kůži s čer-
nými puntíky, ale i hedvábi, sukno s vyšívaným vzorem a brokát a také
něco pro postarší dámy, které o princeznu pečují. A pak ještě také hazu-
ku s krátkým rukávem pro staříčkého klíčníka.

Slečna, jak je vidět, nepovažuje tuto podporu za zahanbující. Princ se
tedy cítí spokojen. Chce slečně pomoci a podporuje ji, jak může.

Když onu Cikádku, co mu ulétla jednoho rozmarného podvečera, za-
hlédl z boku, viděl, že není zvlášť krásná, ale že dokáže své nedostatky
dokonale zakrýt. Pravda, zbavit se jich nedovede. Je snad tato princezna

nižšího stavu, než byla tamta? Ale přednosti a nedostatky žen nelze přece vyčíst z jejich postavení. A ona žena byla velmi jemné povahy a způsobů tak vybraných: jako by mi ji našlo samo peklo. „Ano, na takové věci já vždycky naletím,“ naříká princ.

Rok dospěl ke konci. Princ Gendži odchází do úpravny ve vnitřní části císařského paláce. Potká zde Taifu, choť druhého obřadního mistra. Ta, pravda, nemá příliš krásné vlasy, ale zato má zdravý smysl pro humor. A také má odvalu navštívit prince, i když není volána, a cítí jen potřebu něco mu říci:

„Dostala jsem podivný veršovaný vzkaz. Uvažuji, zda vám o něm mám říci.“ Pak se lehce usměje a uprostřed věty zmlkne.

„Oč jde? Předě mnou se přece nemusíš stydět,“ odpovídá princ.

„Chtěla bych požádat o soukromou věc. Odpusťte mi však, že budu mluvit přímo. Opravdu se to neříká snadno,“ dodává a odmlčí se.

„Ó, zase prosba o nějakou romantickou službičku?!“ opáčí zlomyslně Jeho Výsost.

„Mám list od té princezny,“ praví Taifu a dopis vyjímá.

„Taková vzácnost, a vy ji přede mnou schováváte.“

Taifu přeběhne mráz po zádech, když dopis vyndává z obálky. Takový silný papír! Ten z Mičinoku, pravda, pořádně navoněný. A pak ty „strhující tahy štětce“ a báseň sama!

*„Hle samé hedvábí!
Jsem vám snad pro smích?
Nebudte takový!
Mně z vás dnes srdce pláče,
že mohu rukáv ždímat.“*

Zatímco princ nechápavě kroutí hlavou, padne jeho oko na ranec, z něhož Taifu vyklepává těžké, staromódní kimono. Novoroční dárek, jaký bývá zvykem jen mezi manželi.

„Věděla jsem, že se vás to dotkne. Protože to ale má být novoroční dar, nemohu dárkyni urazit tím, že bych ho vrátila. Schovávat to před vámi

by vůči dárkyni také bylo bezcitné, a tak jsem vám to jednou také musela ukázat.“

„To by asi bylo opravdu kruté. Jako by tušila, že nemám nikoho, kdo by mi rukávy pořádně zahřál a vysušil. Udělala mi opravdovou radost,“ říká Gendži bez pohoršení.

Nicméně ta báseň je skutečně hrozná. Tohle zřejmě opravdu napsala úplně sama. Jiné věci jí opravuje komorná, ale „Mistra, který by na její strunu dohlédl,“ zřejmě nemá.

Nic naplat, s tím nic nenaděláš. I tomu se koneckonců říká „plod vlastní píle a osobitého vkusu“, povzdechne si princ a smutně se usměje.

Taifu pohlíží na darovaný oděv s uzarděním. Velice křiklavý a úředně zakázaný odstín červeně, navíc žalostně vyrudlý... A kromě toho, rub je stejný jako líc. Ze všech záhybů fádne vykukuje táž sytá barva. Obraz utrpení a nevkusu, pomyslí si paní Taifu a rozvine list.

Povšimne si přitom, že princ do rohu cosi ledabyle připsal:

*„Není to barva,
po které obzvlášť toužím.
Bohové vědí,
proč jsem natáhl ruku
po šafránovém květu.“*

Ano, jako bych teprve teď poznal, jakou má barvu...“

Co může mít Jeho Výsost proti šafránu? říká si Taifu. A když tak o tom přemýšlí, uvědomí si, že špička onoho dlouhého a košatého nosu, stejně květnatého jako všechno to veršování, onoho nosu, který princ náhle zahlédl ve svitu měsíce, měla tuhle barvu také. Taifu je tím pobavena, ale princezny je jí líto.

*„Šarlatový šat,
jen jednou skropený barvou,
vybledne záhy.
Nechte jej, poskvrníte
jméno jeho paní!“*

Co všechno leží mezi mužem a ženou...“ říká si princ v duchu tak sebejistě.

Ani tahle báseň za mnoho nestojí, ale kdyby tak princezny básně měly takový švih! Škoda... Je mu princezny nesmírně líto, rozhodně nesmí dopustit, aby někdo pošpinil její jméno. Přicházejí lidé a princ si povzdechne: „Tohle musím schovat. Nesmím dopustit, aby se někdo dotkl jejího jména.“

Já nešťastnice! říká si Taifu. Proč jen jsem připustila, aby se u ní princ sešel. Ani já nemám všech pět pohromadě... Pak se ale zastydí a tiše odchází.

Následujícího dne, když je Taifu ve službě v paláci Jeho Velikého cívka, nahlédne princ do pokoje pro služebné v západní části paláce a říká:

„Hleďme, odpověď na včerejší list. Jak se ta žena pošetile vypíná.“

Pak princ list odhodí, a dámy při pohledu na to šílí zvědavostí.

Princ odchází a k velikému pobavení komorné Taifu si prozpěvuje:

*„Květ slivoně je rudý
jako nos kovářovy tovaryšky,
té, co jsem jí dal košem.
Jako nos kněžky
boha kovářů z hory Mikasa.“*

Pár netaktních dam se pohoršuje.

„Copak se mu to přihodilo? Ten sebejistý úsměv...“

„To nic. Jen se mu jednoho mrazivého rána zdálo, že nos jeho dámy nemá daleko do barvy její spodničky. Že by to byla paní Sakon, nebo snad číšnice z Higa paní Uneme?“ dohadují se dámy nazdařbůh. Pak se shromáždí, aby si prohlédly princovu odpověď, a obdivují se jí:

*„Jak noci odloučení
leží mezi námi
můj rukáv promáčený.
Vy k němu ještě
přidáváte svůj šat...“*

V předvečer posledního dne roku předává Taifu z pověření Gendžiho princezně velkou truhlici s oděvy, mezi nimiž je i kostkované roucho s příčnými fialovými pruhy, světle hnědé se žlutým podkladem, a další a další šatstvo nejrůznějších barev...

Že by se mu byla ta barva, co jsem mu dala, nelíbila?

„Přece jen je červená barva nepřiměřená vašemu postavení, a vůbec, je to nad poměry. Snad se na vás proto nebude nikdo zlobit,“ strachují se starší dámy.

„Také ta báseň od nás byla mnohem lepší. Dávala smysl a byla mině na vážně, kdežto odpověď je jenom běžná slovní hříčka,“ volají dámy o překot. Princezna si je také dobře vědoma, jakou práci s tou básní měla, a pečlivě si ji zapisuje.

Od Nového roku uplynulo již několik dní. Letos se připravuje den pánského tance *otoko tóka*. Za velkého pokřiku, dupotu, vřeštění hudby a rachotu bubnů nastane vyhánění zlých duchů.

Princ opravdu nemá čas přemýšlet o svých pocitech, ale přesto je mu tiché, až tísnivé ovzduší v paláci proti mysli. A pak, sedmého dne prvého měsíce, v den, kdy po nádvořích císařského sídla prohánějí jednadvaacet posvátných „sivých“ koní pro štěstí, opouští palác. Do večerních hodin se zdržuje v úpravně a po setmění se vydá na cestu.

Princeznin dům je dnes živější než kdy jindy. Vlastně se už od ostatních ani ničím neliší. Princezna je dnes také daleko příjemnější a její vzhled a vystupování jsou uhlazenější.

Že by se najednou úplně změnila? říká si princ a dává najevo, že se mu tentokrát odtud nechce, i když sluneční paprsky již pronikají skulinami ve veřejích hluboko do vnitřní části domu.

Princ otvírá okenici po východní straně a se zděšením zjišťuje, že strop ochozu na této straně se již zřítíl. Odraz paprsků ranního slunce, jiskřících na tenké vrstvě napadlého sněhu, padá dovnitř a prosvětlí každý kout stavby. Je sem velmi dobře vidět. Princ je dosud v obřadnějším domácím rouchu a princezna se na něho dívá, vyhlížeje z vnitřního pokoje. Leží na boku a do tváře jí spadají chomáče rozčuchaných vlasů. Velmi zvláštní pohled. S Novým rokem se úplně

změnila. Musím ji znovu vidět, říká si princ, když zvedá mřížku ve dveřích...

Pomalu již dívčinu vzhledu přivykl. S usmířeným soucitem stavi loketní opěrku před dřevěnou mřížku na okně, aby potlačil všetečný proud světla, a uhlazuje si vlasy na spáncích.. Dámy přinášejí nesmírně starožitnou skříňku s líčidly, opatřenou zrcadlem, a pouzdro s vlásenkami. Dáma tam má i pár věcí, které používají muži. Hleďme, ta si ví rady, oceňuje princ.

Princezna má na sobě šat, který jí princ poslal. Tak, jak jej vytáhla z pouzdra... Princ si toho vůbec nevšiml a říká:

„Zajímavý vzor, a ten nápadný střih. Kdepak jste k tomu přišla? Teď mi ale zazpívejte něco k Novému roku. Čekám na slavičí hlas, praví básník, ale já si toho slavíka nechám raději na jindy. Chci slyšet, co vlastně udělal Nový rok s vámi.“

*„Ani slaviček
nezpívá vždycky stejně,
když vítá jaro,“*

vypraví ze sebe slečna s námahou. Hlas jí přeskakuje. Ano, jak se praví v jedné básni, ač stejný hlas, nezní mi stejně, třese se s přibývajícím léty.

„To je jistě neobyčejně případný verš. Ta slova by přece nedávala smysl, kdybyste sama nebyla zase o rok starší,“ ušklibne se Jeho Výsost.

Pak ještě jízlivě recituje Narihiru, s narážkou na tak výjimečnou odpověď: „Ach, cítím se jako ve snu...“

Když princ odchází, princezna jej vyprovází, ale přitom se nedbale opírá o stěnu... Princ rozpačitě pozoruje podezřele vyšpulené koutky jejich úst. Jako by chtěla láskovat... Je mu z toho opravdu nanic.

Vrátí se domů a konečně pociťuje úlevu. Tahle mladička Fialka je opravdu tak roztomilá, tak nezralá... I ta rudá barva, o níž ví, že není zrovna z těch, po nichž bych obvykle toužil, se mi u ní líbí. Lehounké kimono s uzounkými, lehce protaženými šůsky je navrchu bělostné a bez

vzoru, ale na rubu prosvítá sytě červená barva. Dívka se v něm pohybuje bezstarostně a půvabně, až se rudý rub chvílemi jasně zableskne. Dosud lze pozorovat stopy přísné výchovy dívčiny staromódní babičky. Když princ dívku poznal, měla dokonce ještě nezačerněné zoubky. Ty však později babička přece jen dokonale upravila podle současné dívčí módy, ani na obočí nezapomněla.

„Proč jen jsem se takhle podivně zamiloval... Měl bych s tím co nejdříve skoncovat,“ povzdychne si princ, ale hraje si dál s děvčátkem a jeho panenkami.

Princeznička maluje obrázky a vybarvuje je. Řídí se přitom výhradně jen vlastní fantazií a vymýšlí si nejroztodivnější věci. Princ Gendži maluje spolu s ní. Nejprve udělá obrázek dívky s dlouhými vlasy a začervení ji nos...

Dívka pozoruje svou tvář v zrcadle a připadá si nesmírně vznešená a elegantní, ale princ na tuto tvář také nanese rumělkový prášek. Takový nádherný obličej, takový překrásný červený nos, říká si, a neudrží se smíchy nad tím, jak vypadá. A malá princeznička se směje a směje s ním. Neví, kdy přestat...

„Že bych také mohla být takhle ošklivá? Děkuju, nechci.“

Princezna se upřímně leká, že ji princ opravdu obarvil, ten zatím předstírá, že se snaží rumělku setřít, a říká s tragickou vážností: „Nejde to. Co jen tomu řekne Jeho Veličenstvo?“

Pak mu ale dívky přijde líto a rozveseleně dodává: „Však to nějak otřeme. Vždyť je to jenom červená barva. Nejste na tom ještě tak zle jako Nariwarův syn Heičů, co si chtěl navlhčit oči, aby před dámou předstíral slzy, a přitom si omylem smočil prsty v tuši...“

Princ a dívka vypadají skoro jako bratranec a sestřenice.

Slunce úporně září, ale vrcholky stromů se již noří do večerní mlhy. Nepovadnou předčasně rudá poupátka slivoní, na jejichž rozkvět jsem tak dlouho čekal? V záři slunce je všechno tak prosvětlené, tak podivně výrazné. Sakura, jež zastíňuje devatero kamenných stupňů před císařskou obřadní síní, palácem Fialového draka, jako by se pomalu vzdalovala. Propadá se v hýřivou záplavu barev...

změnila. Musím ji znovu vidět, říká si princ, když zvedá mřížku ve dveřích...

Pomalu již dívčinu vzhledu přivykl. S usmířeným soucitem stavi loketní opěrku před dřevěnou mřížku na okně, aby potlačil všetečný proud světla, a uhlazuje si vlasy na spáncích.. Dámy přinášejí nesmírně starožitnou skříňku s lícidly, opatřenou zrcadlem, a pouzdro s vlásenkami. Dáma tam má i pár věcí, které používají muži. Hleďme, ta si ví rady, oceňuje princ.

Princezna má na sobě šat, který jí princ poslal. Tak, jak jej vytáhla z pouzdra... Princ si toho vůbec nevšiml a říká:

„Zajímavý vzor, a ten nápadný střih. Kdepak jste k tomu přišla? Teď mi ale zazpívejte něco k Novému roku. Čekám na slavičí hlas, praví básník, ale já si toho slavíka nechám raději na jindy. Chci slyšet, co vlastně udělal Nový rok s vámi.“

*„Ani slaviček
nezpívá vždycky stejně,
když vítá jaro,“*

vypraví ze sebe slečna s námahou. Hlas jí přeskakuje. Ano, jak se praví v jedné básni, ač stejný hlas, nezni mi stejně, třese se s přibývajícimi léty.

„To je jistě neobyčejně případný verš. Ta slova by přece nedávala smysl, kdybyste sama nebyla zase o rok starší,“ ušklíbne se Jeho Výsost.

Pak ještě jízlivě recituje Narihiru, s narážkou na tak výjimečnou odpověď: „Ach, cítím se jako ve snu...“

Když princ odchází, princezna jej vyprovází, ale přitom se nedbale opírá o stěnu... Princ rozpačitě pozoruje podezřele vyšpulené koutky jejich úst. Jako by chtěla laškovat... Je mu z toho opravdu nanic.

Vrátí se domů a konečně pociťuje úlevu. Tahle mladičká Fialka je opravdu tak roztomilá, tak nezralá... I ta rudá barva, o níž ví, že není zrovna z těch, po nichž bych obvykle toužil, se mi u ní líbí. Lehounké kimono s uzounkými, lehce protaženými šůsky je navrchu bělostné a bez

vzoru, ale na rubu prosvítá sytě červená barva. Dívka se v něm pohybuje bezstarostně a půvabně, až se rudý rub chvílemi jasně zableskne. Dosud lze pozorovat stopy přísné výchovy dívčiny staromódní babičky. Když princ dívku poznal, měla dokonce ještě nezačerněné zoubky. Ty však později babička přece jen dokonale upravila podle současné dívčí módy, ani na obočí nezapomněla.

„Proč jen jsem se takhle podivně zamiloval... Měl bych s tím co nejdříve skoncovat,“ povzdychne si princ, ale hraje si dál s děvčátkem a jeho panenkami.

Princeznička maluje obrázky a vybarvuje je. Řídí se přitom výhradně jen vlastní fantazií a vymýšlí si nejroztodivnější věci. Princ Gendži maluje spolu s ní. Nejprve udělá obrázek dívky s dlouhými vlasy a začervení jí nos...

Dívka pozoruje svou tvář v zrcadle a připadá si nesmírně vznešená a elegantní, ale princ na tuto tvář také nanese rumělkový prášek. Takový nádherný obličej, takový překrásný červený nos, říká si, a neudrží se smíchy nad tím, jak vypadá. A malá princeznička se směje a směje s ním. Neví, kdy přestat...

„Že bych také mohla být takhle ošklivá? Děkuju, nechci.“

Princezna se upřímně leká, že ji princ opravdu obarvil, ten zatím předstírá, že se snaží rumělku setřít, a říká s tragickou vážností: „Nejde to. Co jen tomu řekne Jeho Veličenstvo?“

Pak mu ale dívenky přijde líto a rozveseleně dodává: „Však to nějak otřeme. Vždyť je to jenom červená barva. Nejste na tom ještě tak zle jako Nariwarův syn Heičú, co si chtěl navlhčit oči, aby před dámou předstíral slzy, a přitom si omylem smočil prsty v tuši...“

Princ a dívka vypadají skoro jako bratranec a sestřenice.

Slunce úporně září, ale vrcholky stromů se již noří do večerní mlhy. Nepovadnou předčasně rudá poupátka slivoní, na jejichž rozkvět jsem tak dlouho čekal? V záři slunce je všechno tak prosvětlené, tak podivně výrazné. Sakura, jež zastíňuje devatero kamenných stupňů před císařskou obřadní síní, palácem Fialového draka, jako by se pomalu vzdalovala. Propadá se v hýřivou záplavu barev...

„Červená barva
mne hned tak nenadchne!
Jen rudé slivoně
v aleji podle cesty?
Tak ty mám opravdu rád!

Škoda, že jste tak vybiravá,“ povzddechne si nakonec mudrlantsky princ. Jaké záměry má vlastně osud s touhle vydařenou dvojicí?

Javorová slavnost

Desátého dne desátého měsíce excísař Suzaku opustil palác, aby se vypravil na Javorovou slavnost. Je to neobyčejně lákavá výprava a dvorní dámy všech hodností a stupňů upřímně litují, že se jí nemohou účastnit. Císaře mrzí, že nepřijede ani paní Fudžicubo, dáma z Vistárievé komnaty. Pro její útěchu dává uspořádat alespoň jakési „zkoušební vystoupení“ hudebníků a tanečnic na nádvoří paláce.

První generál Gendži a vrchní komoří druhý generál Tó no čúdžó tančí *Vlny na hladině modravého moře*. Druhý generál má vynikající posunky i vzhled, ale po boku prince Gendžiho vypadá jako trs kosodřeviny vedle sakury v květu. Slunce se pomalu kloní k západu a jeho paprsky září pronikavěji, tóny hudby znějí ještě půvabněji než jindy. Oba muži tančí ve stejném úboru, zdobeném vlnovým vzorem, se stejnou přílbicí, stejnými kroky a stejnými pohyby hlavy. A přece Gendžiho tanec působí zcela jinak, jako by princ ani nebyl z tohoto světa.

Když pak princ recituje čínsky psané verše (které napsal Ono Takamura), zní to přímo jako zpěv Kalavinky, Rajského ptáka v Buddhově říši.

Dojatý císař si otírá slzy a dvořané pohnutím pláčou.

Princ dozpívá a zamává rukávy, ale hudebníci, jako by čekali na jeho pokyn, se rozehrají ještě hlasitěji. Princ si dnes opravdu zaslouží své jméno Zářící. Oslňuje své okolí více než kdykoli jindy.

Paní Kókiden, matka korunního prince, pozoruje nyní jeho úspěchy se zjevnou záští.

„Bohové musí být z toho pohledu opravdu bez sebe. Proč si ho tedy nevezmou k sobě? Nechte mne, nechci to vidět...“

Děvčatům kolem to zní jako rouhání. Nejraději by si zacpaly uši. Z hlediska paní Vistárie patří tento zážitek do světa snů: těšila by se z princova tance daleko více, kdyby její srdce zároveň nehlodal červ výčitek. Dáma poté odchází s císařem do pavilonu odpočinku, kde se převléká. Po kratičkém spánku pak v nočních hodinách oba opouštějí palác.

„Z dnešního představení jen jedna věc stála za to a nikdy na ni nezapomenu. Byla to skladba *Vlny na hladině modravého moře*. Co jste jí říkala?“ ptá se císař, ale dáma proti všem zvyklostem velmi dlouho váhá s odpovědí.

„Bylo to opravdu jedinečné,“ poznamená nakonec diplomaticky.

„Role druhého tanečnicka, kterou tančil druhý generál, také nebyla špatná. Chlapci z dobrých rodin přece jen mají opravdu ušlechtilé pohyby. A profesionální mistři tance jsou také velmi obratní, jenže ti nemají vrozený šarm a vytríbený vkus a smysl pro invenci. Trochu se bojím, že se při slavnosti pod javorovými listy budete nudit, když to nejlepší jste už všechno viděla při zkoušce. Ale přesto si nedokáží odříci možnost ukázat vám tu krásu znovu.“

Druhý den zrána přichází od generála druhé hodnosti Gendžiho list následujícího znění:

„Co jste říkala mému včerejšímu vystoupení? Byl jsem z toho nesvůj, protože jsem se bál, že si mne nevšimáte...“

*V obavách o vás
jsem sotva mohl tančit.
Mával jsem křídly
a kynul vaší duši.
Zda jste si toho všimla?*

Odpustte mi mou neomalenost.“

Takový list by nemohla žádná žena nechat bez odpovědi. Už proto, že nad princovým tancem a jeho jemnými rysy opravdu přecházel zrak.